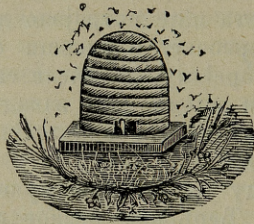

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН ЗА СРПСКЕ ПЧЕЛАРЕ

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

Његова Светост Патријарах српски
Георгије Бранковић

ГЛАВНИ УРЕДНИК:
Јован Живановић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:
Иван Маширевић

Бр. 11.	Изази једанпут ме- сечно	Цена је листу на годину 2 ф. или 5 дин.	Година II.

Утецај Живановићеве кошнице на подизање рационалнога пчеларства.

Из писмених споменика прошлости људске знамо, да се човек од памтивека бавио пчеларством. Али као што су му све гране економије дуго примитивне биле, тако се и пчеларством дуго и дуго на најпримитивнији начин бавио. Велика пак морална и материјална корвет од пчеларства привлачила је човека, да што дубље загледа у тајанствени рад и живот пчеле. како би се њоме што више користити могао. Но шта је могао са издубеним пањем или обичном вршкарм друго што постићи, него кад наступи ројење стрести рој у исту таку кошницу па чекати шта Бог до јесени да.

Свештеник Ђерзон изненади године 1845. сав пчеларски свет са својом кошницом са покретним сањем, које се у свако доба из кошнице вадити и тако од најранијег пролећа до најкасније јесени рад, живот и развитак пчеле посматрати може. Он је наине направио кошницу у облику сандука, у коме се на горњој страни, на којој би пчеле сање прилепиле, кад би га оне

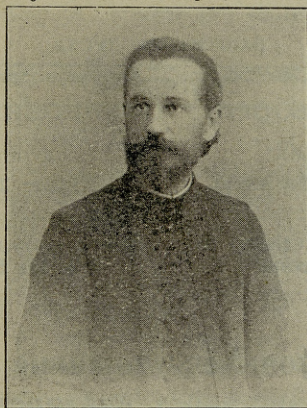

саме по својој вољи правити почеле, — поређају летвице широке као што је обично пчелиње саће дебело а у размаку, у коме је оно у обичној кошници растављено.

Тиме је Ђерзон ударно темељ рационалном пчеларству на коме га ученици његови до данашњег високог ступња развића подигоше. И запста није потрајало дуго а барон Берленш отклони недостатке Ђерзонке, изумевши оквири, који се место летвица у кошницу поређају, да пчеле саће у њима израде да се сваки сат с оквиром заједно лако извадити и окретати може а да не отпадне, као од Ђерзонових летвица, јер је у оквиру на три стране прилепљен.

Ђерзонову кошницу усавршавали су осим Берленша и многи други, те данас имамо Ђершонки разног система, а све служе на то, да се што брже и лакше с њима радити може и да може пчелар што више вољу пчеле подврћи вољи својој, што је данас запста доста Ђерзонком кошницистресаљком и Риправљење саћа.

Све врсте кошим саћем добре може сат извадити, и обратно: у га додати; друглемом из јаким кошматицу неплодну — уопће безматку моћи на разне наних врста меда; не задруге проу-

Марко Шаула, парох

шница са покретсу, јер из сваке се ти и мед истресаоскудици пчелама штво у слабицама шница умножити; заменити плодном; помоћи пружити чине; имати разживот пчеле и њечавати и т. д.

Добра је даца, којом се тима најглавнијим захтевима умног пчеларства задовољити може. Али умно пчеларство има још много других захтева, које свака кошница у потпуној мери задовољити не може. Томе је до данас највише доскочио госп. професор Јован Живановић својом реконструјисаном американком.

Сваки пчелар, који је радио и у пракси оледао све врсте Ђерзонке осведочен је, да је Живановићева американка данас најсавршенија кошница, јер се отвара одозго те се не морају сви оквири вадити на поље, него само онај који треба; јер је у њој плодиште од медашта најзгодније и најпрљодније оделити моћи, тако да се пчеле мало кроз Ханеманову решетку провлаче него одмах с наше улећу где којој треба; јер је за презимљење пчела врло згодан, пошто оквири стоје сечимиче према лету, тако да ваздух лако по свој кошници струјати може; јер се друштво у њој брзо у пролеће множи пошто сунчани зраци падајући на дугачку страну загревају целу кошницу; јер

ју је лако преносити с паше на пашу, пошто има облик положена сандука, да их се може много једна на другу на кола товарити, јер је врло једноставна, да је може свако лако направити, што много доприноси, да се рационално пчеларство и код сиромашнијег ратарског света распростре.

О свима овим одличним својствима њеним опширно су већ писали многи вешти и припознати пчелари пчелареки листови. Намерно ћу овде споменути, да је и „Hrvatska pčela“ у засебној књижици одштампала опис и напутак, како се пчелари са том кошницом и најтоплије је препоручила својим читаоцима.

Моја намера није, да овим чланчићем понављам оно, што је у похвалу ове књижице речено, него ми је намера, да читаоцима „Српског пчелара“ покажем, да сам се и сам за осмогодишњег пчеларења с њом о превасходству њену осведочио и да сам тако исто осведочење и код других пчелара нашао.

Путујући 1894., 1895., 1896. и 1897. године по протопрезвитерату митровачком, нарочито сам питао сваког пчелара с каквом је кошницом почео пчеларити и написао сам колико у коме селу има Живановићевих а колико других кошница, па сам нашао, да их је највише почело радити са Берлепшевком и Албертијевком па ипак је лане већ у 20 села, у којима се рационално пчелари двоструко већи број Живановићевих него свију других врети био. У Мартинцима, Кузмину, Босуту, Чалми, Адашевцима и многим другим местима почели су са Берлепшевком и Албертијевком, али чим се појавила у тим селима Живановићевка, напуштене су оне прве а пчелињак се помножавао само са Живановићевком. У Руми издавно већ пчеларе искусни пчелари г. Фердинанд Ристер трговац, и г. Гавра Путник учитељ са Берлепшевом и Албертијевом кошницом, па се ипак није више нитко одао на пчеларење. Године пак 1894., кад сам дошао у Руму за пароха, донео сам са собом 19 Живановићевки, па данас, не мојом препоруком, него препоруком саме те кошнице ове године има осим мојих 50 још 350 таквих кошница у 20 пчелара. Јован Максимовић столар у Руми направио је и прошле и ове године 600 комада за Румске, Вогањске, Великорадиначке и Јазачке пчеларе.

Јасан је ово доказ да је Живановићевка за рационално пчеларење најудеснија кошница. А да се у томе одмах и почетник пчелар осведочити може, навећу ево један пример. Ове године 15. (27.) маја доћи ће ми један Немац Румски, Гаппар Вагнер, да му продам ројева, јер је и он рад, да пчелари „са сандуцима“. Ја га одведем у пчелињак, дадем му капу и клеште и речем му, да ми нађе матицу у Берлепшевој кошници. Силне пчеле су га изболе, док је за $\frac{3}{4}$ сахата оквире повadio, матицу нашао и оквире опет у кошницу сложио. По томе речем му, да ми то исто уради у Живановићевки. Каква разлика, рече, чим ју је отворио. И заиста каква разлика! Он као лајик, који

први пут пред собом има Живановићевку и с њоме први пут ради, био је готов за $\frac{1}{4}$ сахата. И кад је готов био рекох му, да је ону прву изумео један његов сународник, Немац барон Берлепш, а ову другу један Србин, професор у Карловцима Јован Живановић и да су обадве за пчеларење добре а он нека набави и ради, која се њему боље свиди, одговори ми одмах: „Наручићу Живановићеву, та с њоме може и дете радити.“

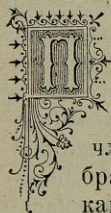
Кад још узмемо у обзир и то, да је ова кошница јефтина и да је она већ у велико усвојена и омиљена и код ратарског сталеза, онда можемо знати од коликог је она утецаја за ширење рацијоналног пчеларства код нас.

У Руми 16. (28.) јунија 1898. год.

Марко Шаула
парох.

И опет о додавању матица.

оводом мога чланка „Вештач. матичњаци“, у 9. и 10. бр. овога листа, написао је и г. Љ. Јовановић под истим натписом одмах у 10. бр. истога листа чланак, који је по натпису судећи имао да паралише мој чланак, у ствари пак г. Љ. Ј. својим чланком не одобрава додавање матице нити у вешт. матичњаку нити у кавешчићу, него као најбољи и универзални начин којим се матице могу додавати препоручује *дим*.

Пошто је врло лако могуће, да ће споменути наши чланци довести многога пчелара на раскрсницу, држим да неће бити од штете, ако мало опширније проговорим о додавању матица, када се пчеле јако накаде.

Да се матица може тако додати, одавно је позната и многи пчелари су тим путем додавали и додају матице, али само у некима а не свима могућим случајевима. Највећи пак проповедници овога начина биће да су били Американци Halley и Gallup, који су прогласили дим као најбољи пут и универзални начин за додавање матица. Но при свој њиховој хвали ово није нашло одзива код пчелара с ове стране окејана, а није нашло одзива за то, што је тај начин показао се несигуран за све случајеве; те стога не престаше пчелари старог света и на даље размишљати, како би се могле матице додавати на што природнији начин који би уз то и сигуран био. Сви знаменити пчелари осташе и на даље при свом кавешчићу и поклопцу а у својим пчеларским списима и књигама не нађоше за добро препоручити дим за поуздана помагача у свима приликама. А да баш ни у самој Америци није дим нашао јака одзива сведочи и то, што је баш Американац — као што Раушенфелз

каже — Doolittle измислио вешт. матичњаке, који су данас усвојени готово у целој Јевропи.*

Ово до сада речено довољно би било на да посумњамо у дим у као сигурна помагача за све случајеве приликом додавања матица.

Истина има случајева када се и може матица не само помоћу дима већ и без најмањег кађења додати, али има и таквих случајева где се при том послу с највећом пажњом мора радити. У лето када има пчелар матица колико му је воља, може додати матицу како хоће, пропадне ли једна, додаће другу. Али у случају кога је г. глав. уредник навео у својој прим. на чланак г. Љ. Ј. на затим у позну јесен или у рано пролеће када нема матица на одмет већ је свака скупоцена, тада се није шалити и матицу остављати на милост и немилост пчела. Додавање помоћу дима за то налази слаба одзива у пчелара, што је тај начин 1.) Несигуран, а 2.) Шкодљив и штетан за пчеле и пчелара.

1.) Несигуран је тај пут, што матица у оном метежу може бити убијена и то врло лако ако не од пчела које су надимљене а оно од оних које ће пре или после са паше стићи, јер није немогуће да пчела, за коју знамо да има особито развијено чуло мирисања, а која при том није нити окађена нити димом занета неће ни у надимљеној кошници осетити и познати туђу матицу те је убити. Ново доданој матици тим је и опаснији положај у кошници ако је у њој стара матица па ма она била трutowњача, луда и јалова, а још горе ако је назовиматица. Јер све да претпоставимо да нову матицу неће пчеле убити, али зар је не могуће де ће је убити баш она матица или назовиматица која је у кошници, кад знамо да матице када се састану у кошници боре се на живот и смрт; па зар не може у томе боју баш здрава матица погинути а она рђава остати? А г. Љ. Ј. тврди, да он не тражи у кошници рђаву матицу или назовиматицу, већ се просто у том послу ослони на пчеле. Ово је и сувише ризично нарочито ако је у кошници назовиматица. (Не знам који је то начин лечења, по коме се — као г. Љ. Ј. каже — кошница носи на по сата хода и тамо истресе.)**

* Раушенфелз је измислио онај начин прављења матичњака кога сам ја описао.

** Ми смо у пређашњем броју позвали госп. Љ. Јовановића да нам разјасни је ли *дигља* или *намет-матица* народни израз, па зашто је после назива *трutowњачом*? Под тијем именима требало би да се разумијева пчела, која носи трutowска јаја, али се из чланчића г. Љ. Јовановића види да под тијем именима не мисли пчелу него матицу, јер каже напошљетку ово: „Но, не бива свагда да се овај чин избацивања види, али то стоја, да увек утамане стару неваљу матицу.“ Из тога се види да мисли матицу, а не назовиматицу (пчелу), јер назовиматица не може се ни распознати, ако је пчеле и убију, што не бива никад. Кошница се од назовиматице не може

2.) Јако димљење штетно је и и штетно за пчеле и пчелара, јер пчеле када се јако надиме опију се, а г. Љ. Јовановић сам каже да мора кошницу *врло јако задимити*; а ово чини у намери да пчеле опије, јер ако хоћемо да нам пчеле добију један мирис можемо то и без јаког дима постићи. Истина ово опијање не буде у оној мери као када се опија апијолом, бовистом, салитром и др. наркотичним стварима; али је тек ипак неко опијање, после кога пчеле по неколико сати нису ни за какав посао. — Јаким димом направи се читав дар-мар у кошници. Онај ко зна да у кошници влада највећи ред и склад и да свака генерација пчела своје има одређено место, свој делокруг и свој посао, тај неће без нужде — а приликом до-давања матица те нужде нема — кварити цео рад у кошници и с краја на крај пореметити је. После толиког нереда, који настане у кошници због јаког кађења, није чудно што пчеле за дуго на штету своју и пчелареву не раде.

Ја г. Љ. Ј.штујем као одушевљена пчелара, али не би смео у свему његов начин пчеларења препоручити пчелару почетнику, јер у колико сам познао рад г. Љ. Ј. и начин његова пчеларења из чланка „Мој пчелињак“ (види „Срп. пчелар“ год. I. бр. 5.) увидео сам да г. Љ. Ј. у многоме одступа од правила пчеларских, која су праксом оевштана и ради на своју руку, тако н. пр. док други пчелари у зиму своје кошнице јаче или слабије утопљавају г. Љ. Ј. не утопљава ни најмање, или док други остављају својим пчелама 10—20 кгр. меда г. Љ. Ј. оставља само 4 кгр. и т. д. Уосталом ми можемо сваки на своје пчелињаку радити како нам је воља, па стога ја г. Љ. Ј. не замерам нити га осуђујем што тако ради, јер сваки има свој начин и „сваки је поп у својој књизи вешт;“ али када пишемо, морамо се држати више утврђених правила а мање изузетака, како не би онеме — коме смо вољни послужити — више шкодили него користили. — Толико о диму као помогачу при до-давању матица.

А сада ћу неколико рећи, као допуну на мој чланак „Вешт. матичњаци“.

Пошто сам тада говорио о вешт. мат. мање више са резервом, данас могу из искуства рећи да је све оно што сам по Раушенфелзу о вешт. матич. рекао од слова до слова права и

ослобидити димом и назовиматица може бити више у једној кошници. А опет кад каже г. Љ. Јовановић, „да се кошница носи на по сата хода (!!!), па се тамо истресе“ изгледа да под *димљом матицом*, *намет-матицом*, *старом неваљом матицом* мисли пчелу (назовиматицу). Ако дакле мисли пчелу, онда можемо сигурно казати да је посматрање г. Љ. Јовановића погрешно, јер нити ће пчеле, кад се добро надиме, назовиматицу убити, нити ће пчелар моћи казати, ако нађе последице димљења какву мртву пчелу на патосу од кошнице да је то баш назовиматица. Г. Љ. Јовановић требао би ово да разјасни и да се држи техничких израза, који су одређени већ у нашој пчеларској књижевности.

Гл. уредник.

чиста истина; јер све матичњаке, које сам својим кошницама додао прво су пчеле још боље утврдиле а по том прогризле и матицу ослободиле. Ја сам до данас додао доста и оплођених и неоплођених матица мојим кошницама, а додавао сам их не толико, што је потреба била, већ више да се уверим о практичној вредности вешт. матичњака, и све су без разлике од пчела радо примљене.

За мене је тај посао право уживање, јер сам сигуран за додану матицу а уз то пчеле ни најмање не узнемирујем. Мени се чини да моје пчеле и не осете када им додам вешт. матичњак, јер се не служим ни мало димом, већ лагано дигнем заклопац; 5—6 оквира узједанпут потиснем врло мало за 1 цм. натраг, па метнем у тај размак вешт. матич. и са оним крајем, који је стићен и под правим кутом (г) савијен прилепим споља (не изнутра, јер је изнутра сат) на горњу летвицу оквира, а по том растављене оквире опет саставим као што су и били. Ово је могуће учинити стога, што вешт. матич. нема у промену нешто више од 1 цм. а толико је и саћа растављено. Као што ће читалац приметити, ја не прилепљујем матичњаке у празне оквири, него их мећем у празан простор, који се налази између два сата; ово ми се боље свиди е тога, што тада нема између саћа никаква неприродна простора, те пчеле још мање опајају варку.

А да би ми овај посао ишао још брже од руке, имам увек у приправности по неколико таквих матичњака, те их чувам за случај потребе у једној кутици.

Дакле, као што се види овај посао не само да није „шепртљав“ него је напротив врло брзо готов, пчеле се ни мало не буне нити задржавају од посла, а што је најглавније сигуран је пчелар, да ће матица бити ослобођена и без сваке опасности примљена.

После свега овога држим да ће и најновији новајлија пчелар моћи увидети, који је пут за додавање матица сигурнији.
В. Радинци, 25/VI. 1898.

Ђорђе Коларовић.

парох

Моја американка.

Ка сам више пута писао о својој американци и што сам о њој писао, није ми намјера била никад да је изнесем као најбољу и најсавршенију кошницу. То је далеко од мене. Ја сам толико пута казао, да је Берлепшева кошница врло добра и по мојем мишљењу

изврсна. Тако исто добра је Датејева, Гравенхорстова, Албертијева, па и американске кошнице: Лангстротова и Даданова. Све су те кошнице добре и лијепо се с њима рационално пчелари. Сви ти, који су те кошнице конструјисали, на гласу су пчелари, и сваки је гледао, кад је конструјисао своју кошницу, на свој крај. На свој крај, а по пани и клими својега краја удешавао је сваки од тијех на гласу пчелара и себи кошницу. Па тако сам исто и ја радио. И ја сам гледао на свој крај при реконструјисању своје американке. Ја сам пчеларио са Берленшевом кошницом, са Албертијевом, са Етловом, са Гравенхорстовом, са Лангстротовом. па сам напослетку прешао на американку, коју сам морао и реконструјисати. На то ме је нагонио мој крај, у којем је врло мршава паша, и ако се хоће у таком крају са хасном и добићу да пчелари, онда се мораш држати оне народне: „на осовини роди мед“. А да се кошнице могу пренашати на бољу пашу, не смију бити оквири сувише велики, зато сам ја у својој американци смањио оквире (26×27 см.) како би кошница била спретнија за пренашање и како би се могло више кошница на кола натоварити. Велика је благодат пренашати своје кошнице на бољу пашу. Прво и прво тијем се добива колико више меда, долази се до велике хасне, а друго, пчеле оживе на другом новом пчелињаку, јер бива по који укрштај са труговима из онога краја и што се пчеле не путу истресу те после тресења на новом пчелињаку с већим напором, с већом журбом излијећу на пашу и ма да је паша испочетка и незнатна, оне ипак ће сабрати више меда него што би на старом пчелињаку, јер су на путу тресењем до новог пчелињака постале чилије, вредније, те сад ту из све снаге са највећим напором раде. Кад би г. игуман Методије знао, какве су велике користи од пренашања кошница на бољу пашу, и кад би он хтио и могао схватити пчеларство са националноекономскога гледишта као најкориснију грану економску, онда би се горко вајкао, што је изустио рјечи ове: „На остале г. Јовине приговоре, не би требало трошити речи. Далеко је још његова американка

од кошнице за нашег сељака. Не товари наш сељак кошнице на кола, па да их пренеси с једнога краја на други у најрадније доба године. У то време једва да се нађе по који старац, да чува ројеве да не побегну.“ (вид „Пчелар“ бр. 6 1898.) Учите, да вам сељаци носе кошнице на бољу пашу! Немојте да вам се смију Банаћани, Бачвани и Сријемци, који носе своје кошнице на бољу пашу. Србија је начинила скок послје ослобођења у свачем, али у економији није. Пчеларство се још сматра као нешто узгредно. Па нека буде узгредно, гдје и у којем крају мора бити, али ви, који сте се сабрали око „Пчелара“, морате гледати и тежити, да пчеларство буде и добије националноекономску вриједност, иначе ће бити код вас пчеларство проста играчка, и онда с пуним правом ће се још дуго Бачвани и Банаћани подмијевати вашему пчеларењу. Ви морате говорити и писати, да се пчеларство уздигне на народно-економску висину. Гледајте, како раде Бачвани и Банаћани и они имају баба, што им чувају кошнице и они имају земље, коју морају радити, па ипак уграбе ноћу времена, да своје кошнице на бољу пашу пренашају, јер су тврдо увјерени о оној народној: „на осовини мед роди.“ А пчеларство може овијем начином сиромашу човјеку донијети више хасне него земља његова. Тако је пчеларење, које ви проповиједате, играчка. Ви морате народ учити неуморному раду, као што и пчела неуморно ради и дању и ноћу. Ви морате народу омилити рад. Ви му морате казати, да је само у раду наш спас. Ми се морамо челичити у раду, ако мислимо, да изађемо на крај са другим народима, који су надмоћни у економији над нама. Мора дакле, и треба сељак да носи своје кошнице на бољу пашу ма да има земље, коју у исто време мора обрађивати. А да се могу с мање трошка пренашати кошнице на бољу пашу, не смију бити кошнице тако велике, као што су ваше, које ви називате криво по имену Аце Живановића. Таке кошнице видјећете ви по цијелој Чешкој, у којима су тако исто дашчице испод поклопца, као и у тој вашој такозваној Аце Живановића кошници. Особито су по Чешкој раширене

Герстунгове кошнице, које се тако исто одозго отварају, а оквири су у њој 26 см. широки а 41 см. високи. У тијех оквира ширина и висина одговара најбоље природи пчелињој. Те је оквири г. Аца Живановић мало скрњио, па узео округле бројеве 20 см. ширине и 40 см. висине, а ви г. игумане, у својој безазлености држите, да је то њеко ново „изобрѣтеније“. Да се пак могу кошнице пренашати на бољу пашу, морају бити мање, а таке су моје. А да су у мојој кошници оквири доста велики, да могу пчеле на њима без бриге презимити, то показују Бачка, Банат и Сријем, гдје се у кошницама а од прилике са величином мојих оквира Бог те пита откад пчелари, кад још није г. игуман Методије ни знао за ђерзонку, нити је видио уопће кошницу са покретним саћем. Да су моје кошнице удесније за пренашање и да је пренашање мојих кошница јевтиније и да се кошнице требају пренашати на бољу пашу ако се хоће пчеларство, као најкориснија грана економска да подигне до националноекономске вриједности, то је свакому правом економу сасвијем јасно и само почетнику у пчеларству и којему је пчеларство играчка није то јасно. Али осим свега тога корисно је пренашање кошница на бољу пашу и стога, што на бољој и бујнијој паши не могу пчеле страдати од оне страшне болести, која се зове куга пчелиња. На мршавој паши пчеле не могу довољно да себи створе отрова, којим би могле своје саће и кошницу десинфиковати. Линебуржани, то су најбољи пчелари, пчелари од заната, који живе од пчеларства. Они не пчеларе са кошницом Аце Живановића, него са простим плетарама, па ипак живе од пчеларства. Није дакле главно кошница при пчеларењу, него знати рацијонално пчеларити. Који разумије добро рацијонално пчеларење, томе ће бити свака кошница добра, особито кошница са покретним саћем, јер у руке Мандушића Вука биће свака пушка убојита. Па ти Линебуржани дотјерали су само пренашањем кошница, да могу живјети од пчеларства. У њихову крају на једном мјесту има само прољетне наше, а на другом мјесту онет само јесење наше. Дакле, ако хоће да живи од пчеларства, он онда мора

своје кошнице пренашати с једне паше на другу. Дешавало се, да гдјекоји од тијех пчелара није носио својих кошница по три године на бољу пашу, па се у његовим кошницама појавила куга пчелиња. На мршавај пашу, као што смо рекли, не могу пчеле да стварају довољно отрова, којим би могле своју кошницу десинфиковати, па у таким кошницама лако може бицил да нађе земљишта за развијање куге пчелиње, зато одмах, како пчелари Линебуршки опазе, да куга хвата мах у њиховим кошницама, они одмах своје кошнице пренашају на бољу бујнију пашу, гдје пчеле могу у изобиљу стварати отров за десинфиковање своје кошнице и куга пчелиња стукне натраг. И то је дакле добра страна моје американке, што је удесна за пренашање на бујнију пашу. Не пита се, дакле, има ли сељак времена за пренашање својих кошница, него се кошнице морају пренашати и који се забавља озбиљно са пчеларством, тај ће знати да уграби вријеме, кад буде потребно, да се кошнице пренашају, па макар их и бабе чувале. Ми имамо други поглед на пчеларство него г. игуман Методије. Ми пчеларство гледамо са народноекономскога гледишта, зато смо и удешили кошницу, која је врло јефтина, коју сваки сељак може начинити, којом се може брзо и врло лако руковати, која је за пренашање врло удесна и т. д. А коме је Бог дао, те му може бити, да диже павиљоне за пчеле, нек диже и нек гради какве хоће ђерзонке. Што је лијепо, то годи оку и коме може бити нека ужива у љешоти. Ми пак градећи своју кошницу, имали смо сељака пред очима и цио народ. Ми држимо, да је пчеларство најкориснија грана економска и тежимо за тијем, да пчеларство подигнемо до нацијональноекономске висине, а коме је до играчке нека се игра.

Без пренашања кошница на бољу пашу не би вриједило у многим крајевима ни пчеларити. Таки је и мој крај. Паша је врло мршава и без пренашања не би вриједило ни пчеларити. Пренашање је истина кубурно, али се добро исплати. За пренашање мора све бити удесно. За пренашање су удесније мање кошнице, као што смо већ казали. А за мање оквире удеснија је и центрифуга.

гална справа за пренашање. Ја сам видио код вођарско-пчеларскога друштва у Биограду истресаљку, која је велика као буре од дванаест акова, а то је за то, што су оквири тога друштва врло велики. То је све кубурно за пренашање, а и више кошта. За пренашање мора бити све удесно и да буде све о што мањем трошку.

Друго, мојој су американци приговарали да много мјеста запрема, јер јој је лето на дугачкој страни. На мојој американци има два лета, на дугачкој и на узаној страни. Кад се моје американке пренашају на бољу нашу, онда се на тој бољој наши тако поставе у пчелињак, да им се лета на узаној страни отворе и онда отпада онај приговор. На бујној наши нијесу потребне Ханеманове решетке, зато се онда могу американке тако поставити, да им лето дође на узаној страни и онда могу доста стати на одређеном мјесту. Али кад се американке са бујне паше донесу натраг, на стари пчелињак, онда се морају опет поставити као што су и прије стајале т. ј. лета им се морају отворити на дугачкој страни, јер кад су им лета на дугачкој страни, онда боље и сигурније презиме. Зато презиме боље, јер оквири ударају сјечимице на лето и ваздух има више маха да се шири по кошници. Њеки пророци из Србије веле, да то није истина и да је боље кад оквири ударају пљоштимице на лето. Ја им на сва њихова бенетања велим: *Entweder Wissenschaft oder Geschwätz; letzteres aber ohne mich.* Питам ја све пчеларе, који су прави пчелари, који се нијесу преко ноћ ишчаурили као пчелари, који су практички пчеларећи и посматрали рад пчелињи. питам ја таке пчеларе: како граде пчеле саће, кад су у природном стању, а то је другим ријечима: како граде пчеле саће у простим плетарама? Ја сам потпуно увјерен, да ће сви одговорити осим игумана Методија и његових сада аукторитета овако: Пчеле у природном стању т. ј. у простим плетарама граде саће сјечимице на лето, а врло ријетко и то ће бити из забуне саграде саће пљоштимице на лето. Пчеле нам показују саме, како треба да удесимо оквири према лету. Пчеле најбоље знају, како им је најбоље, а наше је удешавати онако, како

то захтијева природа пчелиња. Да видимо да ли ћемо моћи то и с гледишта теорије оправдати. Пчеле дакле, у природном стању граде саће сјечимице на лето и тијем ваздух јаче улази у кошницу, него кад оквири ударају пљоштимице на лето. Кад оквири ударају пљоштимице на лето, онда ваздух не може тако да се шири по цијелој кошници, јер се одмах одбија од првога сата, који је до лета. У љето, кад је рад и живот пчелињи у најбољем јеку, кад пчеле морају највише млијеча у својем желуцу да стварају, онда им највише и треба ваздуха, јер се храна може скухати и асимилovati тијелу само кад се споји са ваздухом. Сваки живи створ има своју топлину, јер живот ништа друго није, него процес сагоријевања и кад тај процес престане, престаје и живот. А колика је та топлина, то стоји до јачега или слабијега сагоријевања и до спољашњих и унутрашњих прилика. Сагоријевања пак не може бити без ваздуха. Можемо помислити колико требају пчеле ваздуха у љето, кад стварају млијеч, да исхране ону силну масу црвѝ. Али кад пчеле сведу свој живот у зиму на најнижи ступањ живота, онда, им наравно не треба толико ваздуха. Кад је температура до — 10 ст. Ц., онда је живот пчелињи на најнижем ступњу живота, онда пчеле незнатно једу, па онда им и не треба толико ваздуха за кухање хране. Али није увијек напољу така температура, него бива јака хладноћа и онда пчели треба више тоpline, да се може одржати. А да добије тоpline мора јести, а кад једе, мора имати доста ваздуха да ту храну асимилује тијелу. Наше пчеле зимују напољу, под ведрим небом, и не може друкчије ни бити, који пчелари са њеколико стотина кошница. Што је, дакле, већа хладноћа, то пчела треба више тоpline, што је већа хладноћа, то пчела треба више ваздуха, да може асимилovati храну тијелу, да дође до тоpline. Што је дакле хладније, то пчела треба све више ваздуха, а ваздух лакше допире до пчела, кад оквири ударају сјечимице на лето. То нам саме пчеле казују. Ја имам сто американки, којима је лето на узаној страни, а имам сто американки моје конструкције, којима је лето на

дугачкој страни и у којима оквири ударају сјечимице на лето, па у првима послје зиме при првој ревизији нађе се много мртвих пчела и између оквира погушених, а у другима американкама не можеш наћи скоро ни једне мртве пчеле при првој ревизији у пролеће. Јасно је дакле сасвијем, да пчеле требају доста ваздуха у зиму и да није довољно за пчеле само онолико ваздуха, колико прође кроз зидове од кошнице, као што тврди неки пророк, којег г. игуман Методије обожава. Да је то пошљедње без свакога смисла показаћу једнијем примјером. Кад се лето зими мртвим пчелама загуши, зашто се погуше све пчеле унутри у кошници, како ту им није ваздух помогао, што продире кроз зидове од кошнице? Нека нам се на то одговори? Разлагање дакле то по теорији а и саме нас пчеле упућују да мислимо, да оне требају доста ваздуха зими кад граде кад су у природном стању саће сјечимице на лето. А ми треба онако да радимо, како природа пчелиња захтијева, како нас саме пчеле упућују. Die rechte Kunst ist die richtige Nachahmung der Natur. Кад иак у кошницама није велика хладноћа, него 3—4 степена испод нуле, онда пчелама скоро не треба ништа меда. Пчеле онда једу сасвијем незнатно. Па шта онда можемо из тога извести? Кад пчеле сасвијем незнатно једу, онда им ни ваздуха не треба много, онда им и ваздуха треба незнатно, да храну асимилују тијелу. Али зими није увијек хладноћа испод нуле 2—3 степена, него хладноћа бива јача и што год је хладноћа јача, то пчеле више једу и онда им, као што смо казали, треба и више ваздуха. А би ли се могле удесити кошнице тако, да је у њима увијек хладноћа 2—3 степена испод нуле. Кад су кошнице напољу зими, није их могуће удесити и тако утоплити, да је у њима температура увијек 2—3 степена испод нуле. То се може једино постићи, кад кошнице закопамо у земљу. Онда су у земљи пчеле под једнаком температуром 2—3 степена испод нуле и под том температуром пчеле скоро ништа не једу. А кад скоро ништа не једу, онда им не треба ни ваздуха. То нам је сад јасно, како је могуће, да пчеле под земљом

скоро без ваздуха могу издржати цијелу зиму и да под земљом најлакше и најљепше презиме. Под земљом најљепше презиме пчеле, јер су под једнаком температуром и што сасвијем мало једу. А што мање једу, тијем ће боље презимити. Под земљом, кад се пчеле узиме, не буде ни једне пчеле мртве преко зиме. (Наставиће се.)

Гл. уредник.

Књижевност.

— Читанка о земљорадњи и пољској привреди. Апри Маршан. *Ти ћеш бити земљорадник.* Живот једне тежачке породице превео с француског Милован Р. Маринковић. Ово је прва књига награђена из књижевног фонда Мите С. Николића-Беле. 160 злика. Београд. Штампано у електричној штампарији Буре Станојева 1898. Цена 2 динара.

Ову књигу препоручујемо ми сваком од свега срца. Таке књиге треба писати за народ, које ће дизати економску свијест, јер без економске свијести нијесмо пристали никуд и без ње морамо кад тад пропасти. Хвала Богу! имамо политичке свијести доста, на шта нам помаже? Помагала би нам политичка свијест само онда, кад бисмо имали доста економске свијести, кад бисмо били економски наоружани. Ми видимо, да поред све политичке свијести материјално нападамо и да се полако исељавамо и тражимо гдје би лакше било живјети. Ова нам књига казује, како треба прво и прво економске свијести стећи, како нам се ваља економски подизати, па онда само по себи долази политичка свијест. Без економске свијести не вриједи ништа ни политичка свијест. У тој књизи наћи ћемо, како треба рационално економију водити и каква срећа и блаженство лежи у економији. Нема срећнијега и здравијега човјека од економа. Ми честитамо госп. М. Маринковићу што је погодио, шта треба писати и преводити за наш народ. Он је погодио, да је економија основ сваком другом напретку и његова је тежња, да народ економију заволи и да се економски оснажи, па зато је ту књигу и превео. Књига је преведена лијепим правилним српским језиком, што такође иде у похвалу упоредо са садржајем.

Гл. уредник.

Пабирци

За кошнице и справе пчеларске цјеновник Јосима Живановића, трговца и пчелара, може сваки добити на захтијевање. Американка Живановићеве конструкције заједно са Ханемановом решетком кошта 4 фор. Ради пренашања на бољу пашу начињена су одостраг на вратима у сриједи мала вратаоца, мјесто којих, кад се отворе и изваде, остаје решетка од жица велика 14 см. у квадрат. Кроз ту

решетку и на лето иде промаха така, да не може бити никакве бо-
јасни, да ће се пчеле погушити при пренашању кошница на бољу
пашу, ма колико се далеко морале носити кошнице. Американка са
таким вратаоцима и решетком кошта 4 фор 35 новч.

Одговори.

Г. Г. П. парох. — *Добрица* Зашто не ројите вјештачки?
Како се вјештачки ројсви праве. наћи ћете у мојој књизи „Српски
Пчелар“ и у листу нашем од лањске године. Американке доцкан
пуштају природне ројеве, зато није никако економски чекати и дре-
ждати за природним ројем, кад можете вјештачки направити, да је
још бољи и јачи од природнога. О шта вам је, да чекате на при-
родан рој још у јулију. Из тога, што вам се врло јака кошница не
ће да роји ни у јулију, видите да није економски чекати и стресати
природне ројеве. Од те јаке американке могли сте још крајем маја
начинити вјештачки рој, па куд бисте онда отишли. Економски је само
вјештачке ројеве правити. Гл. уредник.

Г. Урош Мариф. — *Иванчево.* Изложба пчеларска и предава-
ње о пчеларству не ће бити ове године у Карловцима него ће бити
предавања у Руми, гдје ће се и штатути за пчеларско друштво пре-
тресати. На мој пчелињак можете доћи кад год хоћете. Ако ја не
будем код куће, наћи ће се, ко ће вам све показати и разјаснити
на пчелињаку. Гл. уредник.

Госп. М. В. учитељ. — *Хртковци.* Ширина дашнице на мо-
јем је оквиру удешена по дебљини природнога саћа, која износи
2 $\frac{1}{2}$ см. а са клиновима 3 $\frac{1}{2}$ см. Клинови вире ван оквира с једне
и с друге стране по 5 мм. тако, да кад оквир дође један до дру-
гога, онда је оквир од оквира или сат од сата удаљен 10 мм.
или 1 см. Гл. уредник.

Претилата, огласи, рекламације, рукописи и све што се тиче уред-
ништва шаље се уредништву „Српског Пчелара“ у Ср. Карловце.

Претилату за Србију прима Пчеларско-воћарска задруга
у Београду.

Власници Јован Живановић и Иван Маширевић.

За огласе и објаве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а
за жиг сваки пут по 30 нов. — Неплаћена писма се не примају.

Рукописи се не враћају.

Штампа Српске Манастирске Штампарнице.

